RAADSVOORSTEL GEMEENTE SOEST

Gemeente Soest

Portefeuillehouder:
Rob Metz

Zaaknummer:
1402452

Onderwerp:
Deelname experiment nieuw stembiljet bij Provinciale Staten / Waterschap verkiezingen op 17 maart 2027

Openbaar
Is geheimhouding aan de orde?
Nee

Voorgesteld raadsbesluit

1. **Deel te nemen aan het experiment met het nieuwe stembiljet bij de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van 17 maart 2027 en, als het experiment bij een volgende verkiezing wordt voortgezet, ook aan het experiment bij die betreffende verkiezing deel te nemen totdat de wetswijziging in werking is getreden.**

Samenvatting

De raad wordt gevraagd in te stemmen met deelname aan het experiment met het nieuwe stembiljet bij de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van 2027 en, indien het experiment bij een daaropvolgende verkiezing van toepassing is, als het experiment bij een volgende verkiezing wordt voortgezet, ook aan het experiment bij die betreffende verkiezing deel te nemen totdat de wetswijziging in werking is getreden.

Alle kiezers in Soest en Soesterberg stemmen bij de betreffende verkiezing met het nieuwe stembiljet. De ervaringen met het nieuwe stembiljet worden tijdens de verkiezingen onderzocht en geëvalueerd.

De resultaten van het experiment worden gebruikt voor de voorbereiding van de landelijke invoering van het nieuwe stembiljet. Door deel te nemen levert Soest een belangrijke bijdrage aan de verdere ontwikkeling en eventuele landelijke invoering in 2029 van het nieuwe stembiljet. Bij de gemeenteraadsverkiezing hebben wij deelgenomen aan het experiment met een positief resultaat.

Aanleiding

De gemeente Soest heeft bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 deelgenomen aan het experiment met een nieuw stembiljet. Het ministerie van BZK heeft deze verkiezing geëvalueerd. Kiezers, stembureauleden en gemeenten zijn positief over het nieuwe stembiljet.
Het ministerie van BZK heeft de 11 gemeenten die eerder deelnamen opnieuw gevraagd om ook bij de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen mee te doen. Op 2 juli 2026 hebben we de uitnodiging voor deelname aan het experiment van het ministerie ontvangen (bijlage 1).

Vanaf 2029 is het de bedoeling dat iedereen in Nederland zijn stem uitbrengt via het nieuwe stembiljet. Dat schrijft minister Heerma van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in een brief aan de Tweede Kamer, (bijlage 2). De minister bereidt nu een wetsvoorstel voor om het stembiljet landelijk in te voeren.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het experiment met het nieuwe stembiljet draagt bij aan een toegankelijker en gebruiksvriendelijker verkiezingsproces. Doordat het stembiljet kleiner is dan het reguliere stembiljet, is het voor kiezers eenvoudiger te hanteren in het stemhokje. Ook voor stembureauleden maakt het nieuwe stembiljet het werk efficiënter.
Door het nieuwe stembiljet ook bij de volgende verkiezingen te gebruiken, wordt herkenbaarheid en continuïteit geboden en wordt voorkomen dat een terugkeer naar het reguliere stembiljet voor verwarring bij kiezers zorgt

Argumenten
1.1 *Soest heeft ervaring met het nieuwe stembiljet*
De gemeente Soest heeft al ervaring opgedaan met het nieuwe stembiljet tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2026. Door opnieuw deel te nemen kunnen de opgedane kennis en werkprocessen worden benut. Voor inwoners is het stembiljet herkenbaar en was 90% van de kiezers op de hoogte.

1.2 *Het nieuwe stembiljet is gebruiksvriendelijker*
Uit de evaluatie van eerdere experimenten blijkt dat kiezers goed kunnen stemmen met het nieuwe stembiljet. Het stembiljet is overzichtelijk en eenvoudiger. Stembureauleden en tellers ervaren voordelen bij de tellen van de stemmen.

1.3 *De resultaten dragen bij aan de landelijke invoering*
De ervaringen van deelnemende gemeenten worden gebruikt voor de verdere ontwikkeling en voorbereiding van de landelijke invoering van het nieuwe stembiljet.

Kanttekeningen
1.1 Er zijn meer ongeldige stemmen uitgebracht
Bij eerdere experimenten lag het percentage ongeldige stemmen hoger dan bij verkiezingen met het huidige stembiljet. Zie bijlage 2 waaruit dit blijkt in relatie tot de context. Uit onderzoek blijkt dat dit vooral kwam doordat kiezers een niet bestaand kandidaatsnummer invulden of geen partij aankruisten.
Het ministerie van BZK is voornemens om de adviezen van de Kiesraad over te nemen. Hierdoor wordt voorkomen dat een stem op niet bestaand kandidaatnummer verloren gaat. deze zal worden toegewezen aan de lijsttrekker van de bewuste partij. Hierdoor wordt recht gedaan aan de intentie van de kiezer en gaat een stem niet onbedoeld verloren.

Kosten, baten, dekking

Kosten
Er worden extra kosten gemaakt bovenop de begroting. De extra kosten worden gemaakt voor het opstellen en uitvoeren van een communicatieplan. Exacte kosten zijn nog niet bekend.

Baten
De extra kosten van het experiment worden volledig vergoed door het ministerie van BZK vanuit het gemeentefonds.

Dekking

n.v.t.

Aanpak
Na een positief besluit van de gemeenteraad meldt gemeente Soest haar deelname aan het ministerie van BZK. Vervolgens wordt Soest officieel aangewezen als experimenteergemeente.

Tijdens de verkiezing van 17 maart 2027 stemmen alle kiezers in Soest en Soesterberg met het nieuwe stembiljet. Als het experiment ook bij een daaropvolgende verkiezing van toepassing is en Soest hiervoor opnieuw als deelnemende gemeente is aangewezen, nemen de kiezers van Soest en Soesterberg als het experiment bij een volgende verkiezing wordt voortgezet, ook aan het experiment bij die betreffende verkiezing deel te nemen totdat de wetswijziging in werking is getreden.

Communicatie
Bij de verkiezing in Soest wordt alleen het nieuwe stembiljet gebruikt. Inwoners krijgen hierover duidelijke informatie via kranten, sociale media en oefensessies met papieren materiaal in bibliotheek, buurthuis of verzorgingshuis. Het ministerie van BZK helpt de gemeente hierbij.

(Uitkomsten) advies en inspraak
Tijdens eerdere experimenten hebben onderzoekers op verschillende stembureaus ervaringen van kiezers en stembureauleden verzameld. Deze resultaten zijn betrokken bij de evaluatie van het ministerie van BZK en vormen mede de basis voor verbeteringen.

Wettelijke grondslag en/of kader:
De experimenten worden uitgevoerd op basis van de Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten en de bijbehorende regelgeving.

Beleidsevaluatie
Het ministerie van BZK evalueert het experiment samen met de deelnemende gemeenten.

Referendum

Ondertekening

Soest, 22-09-2026

Burgemeester en wethouders van Soest,

De secretaris,	de burgemeester
Bob Boersema (waarnemend)	Rob Metz